

Rijksstraatweg 189, boerderij

Adres	Rijksstraatweg 189
Postcode	2245 AA
Kadastraal nummer	C 1571
Naam	Oostdael
Beschermd gezicht	Nee
Aantal onderdelen behorend tot het beschermde monument	1
Benoeming onderdelen complex	Boerderij
Oorspronkelijke functie	Agrarisch
Datering/Bouwjaar	1930

Omvang bescherming

De bescherming betreft de BOERDERIJ. De naastgelegen veestal uit 1975 en verbouwde kapberg achter de boerderij behoren niet tot de beschermde onderdelen.

Het interieur maakt onderdeel uit van de bescherming voor wat betreft de constructie en het onderscheid tussen voorhuis (woonhuis) en stalgedeelte.

Inleiding

De boerderij Oostdael is in 1930 herbouwd na een brand naar ontwerp van architect H.A. Pothoven in opdracht van de eigenaar dr. R.F. baron Van Heeckeren van Wassenaer, tevens eigenaar van Twickel te Delden. De voorganger stamde uit de 17de eeuw en werd in 1602 gesticht door Symon Jacobsz. Vanaf 1677 was de boerderij in eigendom van het hervormde weeshuis te Den Haag en vanaf 1719 verkochten de regenten de boerderij aan Johan Hendrik graaf van Wassenaer-Obdam, eigenaar van het naastgelegen Zuidwijk. De boerderij kwam via vererving in het bezit van de huidige stichting Twickel.

Bij de brand in 1930 bleef het karnhuis annex zomerhuis gespaard. Rond 1980 stortte dit gebouwtje in en werd niet herbouwd. In de zuidgevel bevinden zich bouwsporen die hieraan herinneren. Bij de herbouw van de boerderij werd de gevelsteen met het jaartal 1602 bewaard en overgebracht naar raadhuis De Paauw.

Aan de andere kant (zuidzijde) van de Nieuweweg (de insteekweg vanaf de Rijksstraatweg) ligt de boerderij Zonneveld (Rijksstraatweg 191). Dit rijksmonument stamt uit de 17de eeuw en kwam in 1824 in bezit van de familie Van Wassenaer-Obdam. Ook deze boerderij behoort toe aan de Stichting Twickel.

De boerderij heeft nog steeds zijn agrarische functie. Er is een gering aantal wijzigingen uitgevoerd, waaronder het vervangen van stalramen door betonnen ramen met ventilatieopeningen en het vernieuwen van enkele ramen in de noordelijke langsgewel. In 1991 werd het voorhuis beschadigd door de val van een boom, waarna de zuidelijke topgevel opnieuw werd opgemetseld.

Over de architect

Architect Hubertus Adrianus Pothoven (1883-1970) woonde en werkte in Amersfoort, waar hij in 1910 zijn eigen architectenbureau stichtte. Zijn historiserende architectuur strekte hem tot voordeel bij de bouw van raadhuisen, waarbij dikwijls een representatieve uitstraling wordt gewenst. Hij ontwierp er verschillende, zoals in 1925 het Raadhuis van Maarn, dat in een laatneorenaissance stijl werd opgetrokken, en in 1929 voor Goes en in 1936 voor Woudenberg, die beide eveneens een historiserend karakter kregen. In 1938 nam hij deel aan de prijsvraag voor een gemeentehuis voor de gemeente Huizen. Andere gebouwen van zijn hand, zoals woonhuizen en een garage te Amersfoort, werden getypeerd door de traditionele vormtaal van de Delftse school.

Het was deze vaardigheid die hem ook in Wassenaar bracht, waar hij in 1930 aan de Rijksweg ter plaatse van een eerdere agrarische bebouwing een traditionele langhuisboerderij ontwierp. Dit was niet zijn eerste opdracht voor Van Heeckeren-van Wassenaer: in 1925 ontwierp hij een dubbele dienstwoning bij het landgoed Twickel.

Zijn traditionele architectuur leverde ook profijt bij de wederopbouwopgave in en na de Tweede Wereldoorlog. Zo raakte hij in 1940-41 betrokken bij het herstel van een groot aantal verwoeste boerderijen rond Amersfoort.

Na de bevrijding zette zijn zoon ir. G. Pothoven het bureau voort en in 1987 werd zijn kleinzoon ir. H.A. Pothoven eigenaar.

Stedenbouwkundige aspecten

De boerderij ligt evenwijdig aan en ten noorden van de insteekweg vanaf de Rijksweg, de Nieuwe weg en haaks ten opzichte van de Rijksweg. De boerderij ligt ruim 120 meter terug ten opzichte van de Rijksweg; aan de zuidzijde van de Nieuwe weg ligt de 17de-eeuwse boerderij Zonneveld, die circa 80 meter terug ligt vanaf de rijksweg en eveneens met de stal evenwijdig aan de Nieuwe weg gesitueerd is. Tussen Oostdael en de rijksweg ligt bebouwing, waaronder Café Maaldrift. Beide boerderijen liggen ruim 400 meter ten noordoosten van Zuidwijk – met agrarisch land ertussen.

Achter de boerderij staat een vierkante hooiberg met vier roeiers en metalen dakplaten. Ten noorden van de boerderij, evenwijdig aan stal en weg, staat een langgerekte veestal.

De boerderij ligt in het van rijksweg aangewezen Belvederegebied Duin Horst en Weide en het gelijknamige provinciale landschap, maar net buiten het beschermde dorpsgezicht 'landgoederenzone van Wassenaar, Voorschoten en Leidschendam-Voorburg'. De grens van het gezicht ligt op de Nieuwe weg.

Architectonische beschrijving¹

De boerderij heeft een L-vormige plattegrond en bestaat uit een deels onderkelderd voorhuis, een langgerekte stal en haaks daarop een verlenging van de stal. Het voorhuis heeft een zadeldak haaks op de Nieuwe weg; de stal een schildkap evenwijdig; het achterste stalgedeelte staat weer haaks op de weg en heeft een zadeldak. Er zijn geen dakkapellen aangebracht; slechts enkele kleine, stalen dakramen.

---

¹ Deze beschrijving is geen uitputtende beschrijving maar een beknopte schets van de belangrijkste aspecten ten aanzien van hoofdvorm, materialen en detaillering.

Het pand is opgetrokken in baksteen in Vlaams verband en de daken zijn gedekt met rode Hollandse pannen. De kozijnen, roedenverdeelde ramen en luiken van het voorhuis zijn van hout. De keldervensters zijn voorzien van diefijzers. De daken hebben overstekken, met houten gootklossen en boeiboorden.

In het interieur is de stal nog als stal ingedeeld, met de typerende driedeling van een grupstal. Dit komt ook tot uitdrukking in de kopse noordgevel, waarin een middendeur (met vierdelig bovenlicht) en twee grupdeuren links en rechts aanwezig zijn. De functie van de zolder als hooizolder komt tot uitdrukking in de gevelopening boven de middendeur van de kopse noordgevel en een hooihuis (dakopbouw) in de noordelijke langsgewel, eveneens boven een dubbele deur met vierdelig bovenlicht; beide uitgevoerd met een houten laadplatform, conform de bouwtekening.

Waardestelling

De boerderij is vanwege de cultuurhistorische -, architectuurhistorische - en ensemblewaarde van algemeen belang voor de gemeente Wassenaar

- als onderdeel van, als uitdrukking van en als herinnering aan de ontwikkelingsgeschiedenis van Wassenaar en als onderdeel van de geschiedenis van de familie Van Wassenaar-Van Obdam en de agrarische geschiedenis in het bijzonder;
- als onderdeel van het cultuurhistorisch en landschappelijk gezien zeer waardevolle boerderijenlint langs de zuidoostzijde van de Rijksstraatweg en de ruimtelijk-functionele relatie met de rijksmonumentale, naastgelegen boerderij Zonneveld;
- als voorbeeld van een L-vormige boerderij uit 1930 van architect H.A. Pothoven;
- vanwege de gebruikshistorie en de herkenbaarheid als een agrarisch gebouw;
- vanwege de gaaf bewaarde hoofdvorm en vrijwel gaaf bewaarde materiaalgebruik en detaillering met voor de typologie zeer herkenbare details;
- vanwege de beeldondersteunende - en silhouet-waarde binnen het agrarische lint;
- vanwege de ligging in en als onderdeel van het van rijkswege aangewezen Belvederegebied Duin Horst en Weide en het gelijknamige provinciale landschap.

Bijlagen

Foto's situatie 2012; afbeelding Google Earth; kadastrale kaart.

Literatuur/bronnen

Gemeentearchief/bouwdossiers; bezoek ter plaatse 17 januari 2012; www.bonas.nl;

Bouw, jrg 25, 15(1970), 644;

Kloot Meijburg, H. van der, H.A. Pothoven, W. Verschoor, 'Juryrapport van de prijsvraag voor het ontwerp van en gemeentehuis voor Huizen (NH)', *Bouwkundig weekblad*, jrg 59, 38(1938), 317319;

Lit, R. van en C. Scheffer, 'Boerenerfgoed. Het boerderijenboek van Voorschoten en Wassenaar', TasT, 2006.

'Prijsvraag. Een ontwerp voor een Boerenleenbank met conciërgewoning en garage in een kleine gemeente', *Vakblad voor de bouwbedrijven*, jrg 35, 30(1939), 361

Disclaimer

Deze redengevende omschrijving is door een onafhankelijke adviseur in architectuurhistorie, mevr. drs. M.J.C. Laméris van TasT, projecten voor tastbaar erfgoed, opgesteld. Aan deze omschrijving kunnen geen rechten worden ontleend. Het al dan niet opvolgen van de adviezen/toepassen van de omschrijving en op welke wijze valt geheel onder verantwoordelijkheid van de opdrachtgever c.q.

Redengevende beschrijving gemeentelijk monument

degene die de adviezen opvolgt/de omschrijving gebruikt. Eventuele directe of indirecte gevolgen zijn op geen enkele wijze toerekenbaar aan de adviseur en/of TasT.